

Na osnovu člana 13. tačka c. i 18. tačka b.) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo, br.1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01 i 28/04) i člana 30. stav 9. Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj _____ 2013 godine, donijela je

NACRT

ZAKON O PROGLAŠENJU ZAŠTIĆENOOG PEJZAŽA „TREBEVIĆ“

POGLAVLJE I- OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

Ovim Zakonom proglašava se Zaštićeni pejzaž „Trebević“ (u daljem tekstu: Zaštićeni pejzaž) i utvrđuju ciljevi zaštite, granice obuhvata, kategorija zaštićenog područja, zoniranje prostora, mjere zaštite, intervencije u zaštićenom području, korištenje prirodnih vrijednosti, upravljanje Zaštićenim pejzažom, razvojne smjernice, finansiranje, nadzor, naziv mjerila kartografskog prikaza sa precizno opisanim granicama prostornog obuhvata i kaznene odredbe.

Član 2. (Zaštićeno područje)

(1) Zaštićeno područje „Trebević“ je dobro prirodnih vrijednosti koje se nalazi na području Općine Stari Grad Sarajevo i obuhvata dijelove katastarskih općina Trebević, Jarčedoli i Dovlići ukupne površine 398,00 ha.

(2) Prirodne vrijednosti u Zaštićenom pejzažu su prirodne vrijednosti od značaja za Kanton Sarajevo.

Član 3. (Značenje pojmova)

Pojmovi koji se pominju u ovom Zakonu imaju isto značenje kao u Zakonu o zaštiti prirode Federacije Bosne i Hercegovine, a to su: .

- a) **"Biološka raznolikost"**- je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sistema, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikosti i između ekoloških sistema;
- b) **"Ekološka mreža"**- je sistem međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekoloških značajnih područja koja uravnoteženom biogeografskom

raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti;

- c) "**Ekološki sistem**"- je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;
- d) "**Ekološki značajno područje**"- **Natura** je područje koje u velikoj mjeri doprinosi očuvanju biološke raznolikosti u Federaciji BiH;
- e) "**Geološka raznolikost**"- su sve vrste stijena, minerala, fosila i reljefni oblici te procesi koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja;
- f) "**Plan upravljanja zaštićenim područjem**"- je planski dokumenat kojim se određuju razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja upravljanja zaštićenim područjem, te pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti u zaštićenom području;
- g) "**Pejzaž**"- je sistem ekosistema određenog prostora, viđen ljudskim okom, čija su obilježja nastala međudjelovanjem prirodnih ili ljudskih faktora;
- h) "**Pejzažna raznolikost**"- je prostorna struktuiranost prirodnih i antropogenih pejzažnih dijelova (bioloških, geoloških, geomorfoloških i kulturnih vrijednosti);
- i) "**Prirodna dobra**"- su svi dijelovi prirode koje čovjek iskorištava u ekonomski svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine), i obnovljiva (biološka dobra, vode, obnovljivo tlo);
- j) "**Prirodne vrijednosti**"- su dijelovi prirode koji zaslužuju posebnu zaštitu radi očuvanja biološke i pejzažne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti ili radi naučnog, kulturnoškog, estetskog, obrazovnog, privrednog i drugog javnog interesa čineći ekološku mrežu;
- k) „**Sanitarna sječa**“- znači sječu oboljelih, insektima napadnutih oštećenih ili izvaljenih stabala;
- l) „**Šumski proizvodi**“- su svi proizvodi šuma i šumskog zemljišta, uključujući, ali ne ograničavajući se na :
  - 1) šumsko drveće i grmlje,
  - 2) biomasu ukupne šumske vegetacije,
  - 3) cvjetove, sjeme, koštunjičavo voće, bobičaste i druge plodove, koru drveta, korijen, šišarike i plodove druge vegetacije unutar šume,
  - 4) ljekovito, aromatsko i jestivo bilje i druge biljke i njihove dijelove,
  - 5) gljive,
  - 6) biljni sok i smolu,

- 7) životinje koje obitavaju u šumi izuzev divljači;
- m) "Zaštićeno područje"- je jasno definisan geografski prostor, prepoznat i namjenjen dostizanju dugoročne konzervacije prirode, opšte korisnih funkcija prirode i kulturnih vrijednosti, a kojim se upravlja legalnim i drugim efektivnim mehanizmima;
- n) "Zaštićene prirodne vrijednosti" - su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od tijela utvrđenog ovim Zakonom i upisane u registar zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštićena područja, zaštićene biljne i životinjske vrste i podvrste, gljive te zaštićene minerale i fosile.

Član 4.
(Ciljevi zaštite)

Ciljevi zaštite područja Zaštićenog pejzaža su:

- a) održavanje zaštitnih funkcija prirodnih resursa;
- b) zaštita vrsta i genetičke raznolikosti;
- c) razvoj turizma i rekreacija;
- d) održivo korištenje resursa iz prirodnih ekosistema;
- e) očuvanje kulturnih i tradicionalnih vrijednosti i običaja;
- f) naučno istraživanje.

POGLAVLJE II- GRANICE OBUHVATA

Član 5.
(Granice obuhvata Zaštićenog pejzaža)

- (1) Zaštićeni pejzaž se nalazi na području Općine Stari Grad Sarajevo i obuhvata površinu od 398 ha.
- (2) Granica prostora za valorizaciju Trebevića polazi od Tačke 1 (X=653 71 72,750; Y=485 36 63, 748), i prati entitesku granicu sa Republikom Srpskom sve do tačke T5 (X=653 77 46,749; Y=485 57 50,999). Od tačke T1 pruža se malim dijelom sjeverne granice k.č. 212, potom se granica pruža prema istoku presjecajući k.č. 213. do tačke T2 (X=653 74 86,537; Y=485 37 95,666). Od tačke T2 granica presjeca istu parcelu do T3 (X=653 76 71,089; Y=485 45 56,499). Od T3 presijeca k.č. 217 i k.č. 1157 do ceste Sarajevo-Jahorina, odnosno točka T4 (X=653 76 77,626; Y=485 46 21,704). Od T4 se dalje pruža prema sjeveru presjecajući k.č. 166 i k.č. 8 sve do stare željezničke pruge Sarajevo – Priboj, tačka T5 (X=653 77 46,749; Y=485 57 50,999). Granica prati trasu pruge, odnosno sjevernu granicu k.č. 8, do tačke T6 (X=653 72 00,069; Y=485 63 48,480). Od T6 prati granicu k.č. 8 prema jugu do granice tačke T7 (X=653 72 09,138; Y=485 60 31,165). Od T7 granica se nastavlja prema zapadu istočnom granicom k.č. 150 i 155 k.č. do tačke T8 (X=653 61 05,994; Y=485 58 37,300). Od T8 granica skreće prema sjeverozapadu presjecajući put Jarčedoli-Čolina kapa na T9 (X=653 61 02,643; Y=485 58 41,353). Od T9 granica dalje nastavlja sjeverozapadno do tačke T10 (X=653 60 50,163; Y=485 58 85,106), od skreće prema jugu to tačke T11 (X=653 61 54,815;

Y=485 57 94,380). Od T11 granica se pruža u pravcu sjevera granicama k.č. 721, k.č. 817/1 do T12 (X= 653 58 50,938; Y= 485 60 51,057). Od T12 nastavlja sjevernom granicom k.č. 783, do tačke T13 (X= 653 55 17,294; Y= 485 60 00,002). Od T13 granica dalje nastavlja sjevernom i zapadnom granicom k.č. 142/2, uz Bistrički potok do tačke T14 (X= 653 55 15,381; Y= 485 52 12,495). Od T14 presijeca k.č. 32, k.č. 34, k.č. 36, i k.č. 47 do tačke T15 (X= 653 57 47,914; Y= 485 48 88,874). Od T 16 granica se dalje pruža se prema jugu prateći entitetsku granicu sa Republikom Srpskom, presjecajući k.č. 32, k.č. 34, k.č. 36, k.č. 44, k.č. 142, k.č. 137, k.č. 133/1 i k.č. 133, k.č. 185, k.č. 187, ponovo k.č. 133/1 do začke T1.

Član 6.
(Kategorija Zaštićenog područja)

- (1) Zaštićeno područje spada u IV kategoriju –Zaštićeni pejzaž namijenjen za očuvanje kopnenih pejzaža i rekreaciju.
- (2) Na zaštićenom području kroz prostorno planske dokumente uspostaviće se sistem zaštite biološke raznolikosti i omogućavanje protoka gena između populacija organskih vrsta kao i uspostava ekoloških koridora.
- (3) U oblasti upravljanja prirodnim resursima i uravnoveženom zaštitom biološke raznolikosti izradiće se projekti za uspostavu i razvoj zaštićenog područja.

Član 7.
(Osnovne vrijednosti zaštićenog područja)

- (1) Osnovne vrijednosti zaštićenog područja predstavljaju:
  - a) geo-morfološka raznolikost;
  - b) hidrološka raznolikost;
  - c) kulturno-historijska raznolikost;
  - d) florističko-faunistička raznolikost.
- (2) Vrijednosti iz stava (1) ovog člana i to tač. 1., 2. i 3. razvrstavaju se po zonama zaštite, a vrijednosti pod tačkom 4. su rasprostranjene na cijelom zaštićenom području, a obuhvataju 99 biljnih vrsta, 14 vrsta gljiva, 23 vrste ptica, 12 vrsta sisara, 1 vrsta vodozemaca i 4 vrste gmizavaca.

POGLAVLJE III- ZONIRANJE PROSTORA

Član 8.
(Zoniranje prostora)

- (1) Zavisno od stepena zaštite, u okviru granica obuhvata Zaštićenog pejzaža, utvrđuju se tri zaštićene zone.

(2) Granice obuhvata Zaštićenog pejzaža i granice pojedinih zona detaljnije će se utvrditi Prostornim planom područja posebnih obilježja koji će se donijeti po posebnom propisu.

Član 9.

(Prva zaštićena zona- (nukleus)- zona stroge zaštite)

Prva zaštićena zona - predstavlja prostor najviših vrijednosti koje moraju ostati u potpunosti očuvane i na kojima je poželjan razvoj ekosistema sa visokim biodiverzitetom bez uplitanja čovjeka.

Član 10.

(Osnovne vrijednosti prve zone zaštite)

Osnovne vrijednosti prve zone zaštite su:

- a) geo-morfološka raznolikost: Merdžanov klanac sa stjenovitim područjima i siparima na sjeveroistočnoj strani.
- b) Kulturno –istorijske vrijednosti: Bistrik kula sa ostacima austrougarske tvrđave i opservatorije;
- c) Hidrološka raznolikost:
  - 1) Bistrički potok i
  - 2) Mali Studenac.
- d) Florističke raznolikosti: Ekosistem šuma smrče, jеле i bukve u sjeverozapadnom dijelu područja.

Član 11.

(Granice prve zaštićene zone)

(1) Prva zaštićena zona obuhvata površinu od 55,4 ha.

(2) Granica prve zone u dijelu Merdžanovog klanca se kreće od Apelove ceste T1 ($X=653\ 76\ 46,625$; $Y=485\ 51\ 78,493$) i dalje se pruža istočnom granicom područja za valorizaciju uz granicu sa Republikom Srpskom presijecajući k.č. 166 i k.č. 8 do stare željezničke pruge Sarajevo – Priboj T2 ($X=653\ 77\ 46,749$; $Y=485\ 57\ 50,999$). Od T2 granica se dalje pruža sjeverozapadno granicom prateći trasu stare željezničke pruge Sarajevo – Priboj, odnosno sjevernom granicom k.č. 8 do tačke T3 ($X=653\ 75\ 81,094$; $Y=485\ 58\ 92,799$). Nakon T3 granica se pruža prema jugu padinama Merdžanovog klanca, presijecajući k.č. 8. do tačke T4 ($X=653\ 73\ 36,310$; $Y=485\ 54\ 37,414$). Granica se, nakon T4, u dijelu Merdžanovog klanca, spaja sa zapadnom granicom k.č. 8 i pruža se paralelno sa njom sve do Apelove ceste T5 ($X=653\ 73\ 78,064$; $Y=485\ 52\ 28,487$). Od T5 granica prati Apelovu cestu prema istoku, tj. južnu granicu k.č. 8 do istočne granice prostora za valorizaciju T1 presijecajući u manjem dijelu dijelu k.č. 166 idući uz samu Apelovu cestu.

(3) Granica prve zone u dijelu Bistričkog potoka se pruža od tačke T1 (X=653 67 01,471; Y=485 48 37,675) i pruža se uz istočnu granicu k.č. 146 uz parking na Ravnama do tačke 2 T2 (X=653 66 06,339; Y= 485 48 67,618). Nakon T2 granica se pruža sjevernom granicom k.č. 146, k.č. 145, k.č. 144, k.č. 143 do tačke T3 (X=653 65 21,972; Y=485 48 76,716). Od T3, granica se dalje pruža sjeverozapadno uz cestu Ravne – Bob staza uz južnu i zapadnu granicu k.č. 148 sve do k.č. 149 T4 (X=653 60 31,346; Y=485 51 54,748) od koje se dalje nastavlja pružati uz njene južne granice k.č. 149 do tačke T5 (X=653 56 97,585; Y=485 54 51,039). Poslije T5 granica se dalje pruža prema zapadu presijecajući k.č. 142/1 sve do sjeverne granice k.č. 142/2 T6 (X=653 56 32,528; Y=485 54 35,543) čijom se kompletном sjevernom granicom prostire. Dalje, granica nastavlja prema sjeverozapadu presijecajući k.č. 142/1 od tačke T7 (X=653 56 04,871; Y=485 54 15,922) sve do istočne granice k.č. 19 T8 (X=653 52 59,236; Y=485 55 69,574) čijom se istočnom granicom dalje pruža prema jugu do tačke T9 (X=653 55 19,086; Y=485 52 14,843). Od tačke T9 granica se pruža Bistričkim potokom, tačnije sjevernom granicom k.č. 32, te istočnim granicama k.č. 34, k.č. 38, k.č. 40 i k.č. 39 sve do tačke T10 (X=653 58 34,401; Y=485 49 71,297). Od T10 granica se pruža prema zapadu južnom granicom k.č. 39 i k.č. 40 do tačke T11 (X=653 57 92,285; Y=485 49 79,778). Od T11 granica dalje nastavlja prema jugu idući istočnom granicom k.č. 44 i dalje, presijecajući k.č. 142 do tačke T12 (X=653 57 90,161; Y=485 48 74,531) od koje se nastavlja prema istoku pružajući se uz cestu Sarajevo – Jahorina, tj. sjevernom granicom k.č. 142, potom južnom granicom k.č. 145, k.č. 146 i k.č. 147 gdje se spaja sa T1.

(4) Draguljac zauzima područje k.č. 166, od tačke T1 (X=653 73 17,126; Y=485 52 16,477) i pruža se uz njenu istočnu i sjevernu granicu prateći Apelovu cestu do tačke T2 (X=653 67 18,936; Y=485 52 64,332) od koje nastavlja prema jugu slijekući k.č. 159 i k.č. 166 do tačke T3 (X=653 67 81,889; Y=485 50 52,575). Od T3 granica se pruža prema istoku prateći južnu granicu k.č. 166 do T1.

Član 12.
(Druga zaštićena zona- pufer)

Druga zaštićena zona (pufer) obuhvata prostor koji je očuvan za konzervaciju sopstvenih ekosistema tako i ekosistema u prvoj zaštićenoj zoni.

Član 13.
(Osnovne vrijednosti druge zone zaštite)

Osnovne vrijednosti druge zone zaštite su:

a) Geo-morfološka raznolikost:

- 1) Čolina kapa;
- 2) Tabačka ravan.

b) Hidrološka raznolikost:

- 1) Vodotoci sa Dobre vode;
- 2) Dio Malog studenca koji protiče ovom zonom;
- 3) Vodotok Bistrički potok;

4) Izvori na Kosmatici i prema naselju Jarčedoli.

c) Kulturno –istorijske vrijednosti:

- 1) Fort Draguljac;
- 2) Vatrena linija opsade grada;
- 3) Rasteretne komore austrougarskog vodovoda Bistrica-Hrid.

d) Biološka raznolikost - florističke i faunističke raznolikosti: livadski i šumski ekosistemi sa posebnim ciljem zaštite orhideja, jele, smrče, bijelog bora, crnog bora, Pančićeve omorike, molike, poskoka, zelembaća i daždevnjaka.

Član 14. (Granice druge zaštićene zone)

(1) Druga zaštićena zona obuhvata površinu od 293,1 ha.

(2) Granica druge zone počinje od Tačke 1 T1 (X= 653 71 72,750; Y=485 36 63, 748), i prati entitetsku granicu sa Republikom Srpskom sve do tačke T4 (X=653 76 46,089; Y=485 51 78,493). Od tačke T1 pruža se malim dijelom sjeverne granice k.č. 212, potom se granica pruža prema istoku presijecajući k.č. 213. do tačke T2 (X=653 74 86,537; Y=485 37 95,666). Od tačke T2 granica presijeca istu parcelu do T3 (X=653 Sarajevo-Jahorina. Od ceste Sarajevo – Jahorina granica dalje nastavlja prema sjeveru presijecajući k.č. 166 do Apelove ceste T4 (X=653 76 46,089; Y=485 51 78,493). Od T4 granica se dalje nastavlja zapadno uz Apelovu cestu do tačke T5 (X=653 73 78,064; Y=485 52 28,487), od koje dalje nastavlja sjeverno prateći zapadnu granicu k.č. 8 do tačke T6 (X=653 73 36,310; Y=485 54 37,414). Od T6 granica se potom, odvaja od granice k.č. 8 nastavlja prema sjeveroistoku rubnim dijelovima Merdžanovog klanca presijecajući k.č. 8 sve do njene sjeverne granice T7 (X=653 75 81,094; Y=485 58 92,799). Od T7 granica nastavlja prema sjeverozapadu prateći trasu stare željezničke pruge Sarajevo – Priboj, tj.,sjevernom granicom k.č. 8 do tačke T8 (X=653 75 31,348; Y=485 59 45,355). Od T8 granica se pruža prema jugozapadu presijecajući k.č. 8 i k.č. 155 padinama Kosmatice sa manjim okretom prema sjeveru, preko kote 966 m od koje se južno,zapadno i sjeverno dalje nastavlja sijekući k.č. 155 sve do istočne granice k.č. 152 T9 (X=653 61 54,841; Y=485 55 78,822). Od T9 granica se dalje nastavlja u pravcu sjeverozapada pružajući se uz istočnu granicu k.č. 152 i k.č. 150 presijecajući iste, u manjem dijelu, uz granicu područja za valorizaciju. Potom granica dalje nastavlja pravac pružanja prema zapadu prateći južne granice k.č. 846, k.č. 840, k.č. 832,k.č. 835 i k.č. 834 do tačke T10 (X=653 58 58,044; Y=485 55 41,988). Od T10 granica se dalje pruža prema sjeverozapadu sijekući k.č. 833 i pružajući se uz zapadnu granicu k.č. 832 do tačke T11 (X=653 57 23,276; Y=485 56 32,755) od koje nastavlja prema sjeveroistoku uz južnu granicu k.č. 830 i prema sjeveru uz zapadnu granicu k.č. 829/2, k.č. 809/3, k.č. 808, k.č. 809/2, k.č. 809/1, k.č. 804, k.č. 805 i ponovno k.č. 804 do kote 966 m. (Čolina kapa) T12 (X=653 57 49,238; Y=485 58 04,658). Od T12 granica dalje nastavlja u sjeverozapadnom pravcu pružajući se uz sjevernu granicu k.č. 142/1 sve do tačke T13 (X=653 54 67,932; Y=485 59 40,543) od koje se dalje granica nastavlja pružati u pravcu jugozapada slijedeći oblik granice područja za valorizaciju presijecajući k.č. 142/1 sve do istočne granice k.č. 19 uz

Bistrički potok do tačke T14 (X=653 51 78,282; Y=485 55 77,786). Od T14 granica se dalje nastavlja u pravcu jugoistoka presijecajući k.č. 142/1 do sjeverne granice k.č. 142/2 i dalje prema istoku ponovno sijekući k.č. 142/1 sve do južnih granica k.č. 149 T15 (X=653 56 97,779; Y=485 54 50,141). Od T15 granica se pruža uz južnu granicu k.č. 149, zapadnu granicu k.č. 148 i sjevernu granicu k.č. 143, k.č. 144, k.č. 145 i k.č. 146 do T16 (X=653 67 01,471; Y=485 48 37,675). Od T16 granica nastavlja prema jugu slijedeći istočnu granicu k.č. 146 do tačke T17 (X=653 67 01,471; Y=485 48 37,675) od koje se nastavlja prema zapadu slijedeći južnu granicu k.č. 146, k.č. 145, k.č. 142/1 uz cestu Sarajevo –Jahorina do tačke T18 (X=653 57 89,389; Y=485 48 74,737). Od T18 granice se pruža prema sjeveru sijekući k.č. 142 do planinarske staze T19 (X=653 57 91,378; Y=485 49 80,036). Od T19 granica se nastavlja planinskom stazom u pravcu istoka do T20 (X=653 58 36,653; Y=485 49 70,981) od koje nastavlja u pravcu sjeverozapada pružajući se uz Bistrički potok do tačke T21 (X=653 55 19,729; Y=485 52 14,642). Od T21 granica dalje nastavlja prema jugu prateći granicu prostora za valorizaciju sa Republikom Srpskom presijecajući k.č. 32, k.č. 34, k.č. 36, k.č. 44, k.č. 142, k.č. 137, k.č. 133/1 i k.č. 133, k.č. 185, k.č. 187, ponovo k.č. 133/1 do tačke T1.

Član 15. (Treća zona zaštite (tranzicijska))

- (1) Treća zona zaštite (tranzicijska) predstavlja kontakt zonu zaštićenog područja sa zonom izgradnje grada.
- (2) Treća zona zaštite ima za cilj sprečavanje ugrožavanje zaštićene prirodne vrijednosti prve i druge zone zaštite.

Član 16. (Granice treće zaštićene zone)

- (1) Treća zaštićena zona obuhvata površinu od 49,5 ha.
- (2) Granica III zone počinje istočno na sjevernoj granici k.č. 8 T1 (X=653 75 31,348; Y=485 59 45,355) i pruža se uz istu u pravcu sjeverozapada do tačke T2 (X=653 72 00,069; Y=485 63 48,480). Od T2 granica se dalje pruža zapadnom granicom k.č. 8 do tačke T3 (X=653 72 09,138; Y=485 60 31,165). Od T3 granica se nastavlja prema zapadu sjevernom granicom k.č. 155 do tačke T4 (X=653 61 14,758; Y=485 56 89,087). Od T4 granica se nastavlja prema zapadu istočnom granicom k.č. 150 i 155 k.č. do tačke T5 (X=653 61 05,994; Y=485 58 37,300). Od T5 granica skreće prema sjeverozapadu presijecajući put Jarčedoli-Čolina kapa na T6 (X=653 61 02,643; Y=485 58 41,353). Od T6 granica dalje nastavlja sjeverozapadno do tačke T7 (X=653 60 50,163; Y=485 58 85,106), od skreće prema jugu do tačke T8 (X=653 61 54,815; Y=485 57 94,380). Od T8 granica se pruža u pravcu sjevera granicama k.č. 721, k.č. 817/1 do T9 (X=653 58 50,938; Y=485 60 51,057). Od T9 nastavlja sjevernom granicom k.č. 783, do tačke T10 (X=653 55 17,294; Y=485 60 00,002). Od T10 granica dalje nastavlja sjevernom i zapadnom granicom k.č. 142/2, uz Bistrički potok do tačke T11 (X=653 55 15,381; Y=485 52 12,495). Od T11 granica dalje ide u pravcu sjevera krećući se u neposrednoj blizini granice područja za valorizaciju slijedeći njen oblik, sijekući k.č. 142/1 do T12

(X=653 54 67,411; Y=485 59 42,186) nakon čega mijenja pravac prema jugoistoku pružajući se sjevernom granicom k.č. 142/1 do kote 966 m. (Čolina kapa), T13 (X=653 57 49,238; Y=485 58 04,658). Od T13 granica potom nastavlja u pravcu juga zapadnim granicama k.č. 804, k.č. 805, k.č. 809/1, k.č. 809/2, k.č. 808, k.č. 809/3, k.č. 829/1, k.č. 829/2, do T12 (X=653 57 44,508; Y=485 56 21,125) od koje se nastavlja pružati prema jugoistoku južnom granicom k.č. 830 i granicom k.č. 832 sijekući k.č. 833 do T14 (X=653 58 59,152; Y=485 55 41,861). Od T14 granica nastavlja u pravcu istoka pružajući se uz južnu granicu k.č. 835, k.č. 839 i k.č. 840 do tačke T15 (X=653 60 56,723; Y=485 55 62,185). od T15 granica nastavlja u pravcu sjevera pružajući se uz istočnu granicu k.č. 846 i k.č. 843, k.č. 819/2 i južnu granicu k.č. 721 do T16 (X=653 60 71,569; Y=485 56 98,539). Od T16 granica nastavlja u pravcu jugoistoka pružajući se uz južnu granicu k.č. 719, potom, sijekući parcele k.č. 150 i k.č. 152, do T17 (X=653 62 42,024; Y=485 55 03,760) od koje se pruža u pravcu istoka sijekući padine Kosmatice, tačnije sijekući k.č. 155, zaobilazeći kotu 966 m. i dalje nastavlja u pravcu istoka sve do T18 (X=653 70 06,387; Y=485 56 30,619) od koje mijenja pravac prema sjeveroistoku sijekući k.č. 155 i k.č. 8 sve do T1.

POGLAVLJE IV- MJERE ZAŠTITE

Član 17.

(Mjere zaštite u prvoj zaštićenoj zoni)

U prvoj zaštićenoj zoni mjere zaštite obuhvataju konzervaciju specifičnih prirodnih i kulturno – historijskih obilježja i odnose se na:

- a) zabranu izgradnje, osim restauracije Bistrik kule i rekonstrukcije pratećeg objekta, uređivanje okoline tih objekata, te uređivanja postojećih objekata (staza, vidikovca) za rekreaciju u skladu sa Planom upravljanja i Prostornim planom područja posebnih obilježja;
- b) zabranu sječe šume, osim sanitарne sječe;
- c) zabranu saobraćaja za sva vozila izuzev vozila sa odobrenjem upravitelja zaštićenog područja;
- d) strogu zabranu loženja vatre;
- e) zabranu iskorištavanja mineralnih sirovina;
- f) zabranu iskorištavanja vodotoka Malog studenca i Bistričkog potoka;
- g) zabranu lova, ribolova i sakupljanja šumskih plodova;
- h) zabranu stočarstva i poljoprivrede;
- i) zabrana izgradnje novih objekata i infrastrukture za snadbjevanje sa energijom, osim za snadbijevanje sa energijom iz obnovljivih izvora (energija sunca i vjetra) za potrebe djelatnosti u području Zaštićenog pejzaža.

Član 18.

(Mjere zaštite u drugoj zaštićenoj zoni)

U drugoj zaštićenoj zoni mjere zaštite obuhvataju:

- a) zabrana sječe i oštećivanja Pančićeve omorike i molike;

- b) zabrana kretanja u području oko sastojine Pančićeve omorike, osim po postojećim i označenim stazama sastojine Pančinćeve omorike;
- c) zabranu unošenja alohtonih vrsta osim u botaničku baštu;
- d) zabrana sječe šume, osim sanitarne i osim u zonama označenim kao građevinsko zemljište;
- e) uređenje sistema za odvodnju otpadnih voda postojećih i budućih objekata unutar zone u skladu sa propisima iz oblasti zaštite voda;
- f) zabrana izlova životinjskih vrsta;
- g) zabrana izvođenja radova u koritima vodotoka, osim rekonstrukcije postojeće kaptaže Malog studenca korištenjem prirodnog materijala;
- h) utvrđivanje biološkog minimuma za vodotoke ispod postojećih kaptaža i osiguravanje ispuštanja vode;
- i) zabrana korištenja vještačkih đubriva i pesticida;
- j) rekonstrukcija postojećih i gradnja novih objekata koja su u funkciji očuvanja, promocije i zaštite područja ili u funkciji istraživanja područja, u području označenom kao građevinsko zemljište. Objekti se moraju arhitektonski uklopiti u pejzaž korištenjem prirodnih materijala i oblikovanju fasada;
- k) formiranje i markiranje novih planinskih staza u skladu sa Planom upravljanja zaštićenim područjem (u daljem tekstu: Plan upravljanja) i Prostornim planom područja posebnih obilježja (u daljem tekstu: Prostorni plan);
- l) zabrana kretanja vozila izvan cesta, osim za gospodarenje šumama i poljoprivrednim površinama u smislu Zakona o šumama Kantona Sarajevo;
- m) zabrana vožnje brdskim biciklima, motociklima, biciklima s pomoćnim motorom i drugim vozilima, po planinskim stazama namijenjenim za hodanje, trčanje i penjanje, izuzev, ukoliko je to vozilo namijenjeno opskrbi planinarskog doma ili spašavanja unesrećenog, kao i u slučajevima kada vlasnik zemljišta preko kojega prelazi planinska staza koristi vozilo za vlastite potrebe;
- n) zabrana svih oblika poljoprivrednih aktivnosti na prostoru livadskih površina i površina u fazi sukcesije na Tabačkoj ravni, osim stočarstva;
- o) krčenje grmolike vegetacije i niskog drveća na području Tabačke ravni, u skladu sa Planom upravljanja;
- p) iskorištavanje mineralnih sirovina;
- r) zabrana loženja vatre osim na uređenim označenim mjestima i za potrebe poljoprivrednih aktivnosti i šumarstva.
- s) zabranjeno je izvođenje bilo kakvih radova koji bi mogli utjecati na izmjenu područja i uništavanje arheološkog sloja do provođenja arheoloških i paleontoloških istraživanja na lokalitetu Draguljac.

Član 19. (Mjere zaštite u trećoj zaštićenoj zoni)

U trećoj zaštićenoj zoni mjere zaštite obuhvataju:

- a) zabrana sječe šume, osim ako to nije u skladu sa Planom upravljanja zaštićenim područjem i Prostornim planom područja posebnih obilježja;
- b) zabrana izlova životinjskih vrsta;
- c) zabrana izgradnje novih objekata;

- d) zabrana saobraćaja vozilima izvan cesta osim za gazdovanje šumama i poljoprivrednim površinama;
- e) zabrana korištenja vještačkih đubriva i pesticida.

POGLAVLJE IV - STANIŠTA I ŽIVOTINJSKE VRSTE –NATURA 2000

Član 20.

U granicama Zaštićenog pejzaža evidentirana su staništa i životinjske vrste koje zadovoljavaju kriterije određivanja NATURA 2000 zaštićena područja u Evropi.

Član 21. (Staništa)

U granicama Zaštićenog pejzaža evidentirana su staništa u smislu člana 20. ovog Zakona i to:

- a) krečnjački sipari od brdskog do alpinskog regiona;
- b) krečnjačke stijene sa hazmofitskom vegetacijom;
- c) škrape i litice bez vegetacije;
- d) ilirske bukove šume;
- e) acidofilne šume smrče brdskog do planinskog pojasa;
- f) suhi i mezofilni travnjaci.

Član 22. (Životinjske vrste)

U granicama zaštićenog pejzaža evidentirane su životinjske vrste u smislu člana 20. ovog Zakona i to:

- a) mrki medvjed;
- b) vuk;
- c) tetrjeb;
- d) suri orao;
- e) jarebica kamenjarka;
- f) Crvenoglavi djetlić;
- g) kormoran.

Član 23.

Upravljanje staništima i životinjskim vrstama iz člana 21. i 22. u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Federacije Bosne i Hercegovine, do donošenja posebnih propisa, vrši Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja, (u daljem tekstu: Ustanova) u skladu sa ovim Zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

POGLAVLJE V- INTERVENCIJE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU

Član 24. (Intervencije u zaštićenom području)

- (1) Na zaštićenom području i zaštićenim prirodnim vrijednostima dozvoljeni su oni zahvati i radnje koje ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva prirodnih vrijednosti zbog kojih su zaštićeni.
- (2) Zahvati i radnje u zaštićenom području moraju biti usklađeni sa ciljevima i mjerama zaštite utvrđenim u odredbama ovog Zakona, Planom upravljanja zaštićenim područjem, Prostornim planom područja posebnih obilježja i drugim važećim propisima.
- (3) Privremeno zauzimanje javnih površina u zaštićenom području vrši se uz prethodnu saglasnost Ustanove.
- (4) Dozvolu za vršenje građevinskih zahvata i radnji u zaštićenom području daje organ nadležan za poslove urbanizma i građenja.

POGLAVLJE VI- KORIŠTENJE I UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PEJZAŽOM

Član 25. (Korištenje prirodnih vrijednosti)

Korištenje prirodnih vrijednosti u granicama zaštićenih područja dozvoljeno je samo ako nije u suprotnosti sa ciljevima i mjerama zaštite utvrđenim ovim Zakonom, Planom upravljanja, Prostornim planom i drugim propisima.

Član 26. (Upravljanje zaštićenim područjem)

- (1) Upravljanje zaštićenim područjem, u skladu sa ovim Zakonom, Zakonom o zaštiti prirode Federacije Bosne i Hercegovine, podzakonskim aktima, Planom upravljanja, Prostornim planom, i drugim propisima vrši Ustanova.
- (2) Plan upravljanja zaštićenim područjem donosi Vlada Kantona Sarajevo za period od deset godina, na prijedlog Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Ministarstvo), Plan upravljanja, između ostalog sadrži, i elaborat sa podacima o stanju šuma i principima upravljanja šumskim ekosistemima.
- (3) Prostorni plan donosi Skupština Kantona Sarajevo.
- (4) Ustanova, u smislu Zakona o šumama Kantona Sarajevo se smatra korisnikom šuma u zaštićenom području.

Član 27.
(Nadležnost Ustanove)

Ustanova naročito obavlja slijedeće poslove:

- a) Ustanova upravlja sa zaštićenim područjem;
- b) vrši neposredan nadzor u području Zaštićenog pejzaža;
- c) prati i analizira stanje prirode i prirodnih vrijednosti, te uticaje na prirodu i preduzima preventivne mjere zaštite;
- d) daje mišljenje za organizaciju priredbi za koje je prema propisu o javnom okupljanju potrebna saglasnost Ustanove;
- e) vrši, koordinira i priprema izvođenje istraživačkih poslova u vezi sa Zaštićenim pejzažem;
- f) brine za održavanje, obnovu i zaštitu prirodnih vrijednosti u području Zaštićenog pejzaža;
- g) vrši promociju Zaštićenog pejzaža;
- h) stručno pomaže i savjetuje vlasnike i korisnike zemljišta u Zaštićenom pejzažu;
- i) osigurava dostupnost informacija o Zaštićenom pejzažu;
- j) planira i održava puteve i oznake (signalizaciju), te drugu infrastrukturu koja je namijenjena obilasku Zaštićenog pejzaža;
- k) vodi posjetioce po Zaštićenom pejzažu;
- l) priprema i izvodi obrazovne programe o značaju Zaštićenog pejzaža, zaštiti prirodnih vrijednosti, očuvanju pejzažne raznolikosti, kulturne baštine, očuvanju biološke raznolikosti i zaštiti okoliša u Zaštićenom pejzažu;
- m) upravlja bazama podataka o Zaštićenom pejzažu;
- n) surađuje sa međunarodnim organizacijama sa područja zaštite prirode;
- o) surađuje sa institucijama koja upravljaju zaštićenim područjima u državi Bosni i Hercegovini i u inozemstvu;
- p) brine o obnovljenim objektima kulturne baštine koja su upisana u registar kulturne baštine i spomenika kulture Zaštićenog pejzaža;
- r) vrši obilježavanje na terenu granica, obilježavanje vidljivim znakovima granice zaštićenog područja.
- s) izvodi druge poslove određene opštim aktom Ustanove.

POGLAVLJE VII- RAZVOJNE SMJERNICE

Član.28.
(Razvojne smjernice)

(1) U prvoj zoni zaštite područje se prepusta prirodnom razvoju.

(2) U drugoj zoni zaštite, u skladu sa Planom upravljanja i Prostornim planom područja posebnih obilježja, provodit će se slijedeće aktivnosti:

- a) poticanje tradicionalnog stočarstva;
- b) osnivanje botaničke bašte, u prostoru iznad parkinga objekta „Prvi šumar“;

- c) postavljanje standardnih planinarskih i turističkih markacija, na svim planinskim stazama;
- d) uređivanje rekreativske infrastrukture;
- e) uređivanje edukacijskih staza;
- f) izgradnja /obnova objekta za sportske, turističke i rekreativske svrhe;
- g) prezentacija prirodnih i kulturno-historijskih vrijednosti;
- h) uklanjanje objekta tamo gdje smetaju razvojnim usmjerenjima.

POGLAVLJE VIII- FINANSIRANJE ZAŠTITE

Član 29. (Finansiranje zaštite)

Sredstva za obavljanje poslova zaštite obezbeđuju se iz slijedećih izvora:

- a) Budžeta Kantona Sarajevo;
- b) Kantonalnog fonda za zaštitu okoliša;
- c) Federalnog fonda za zaštitu okoliša ili sredstava doznačenih Kantonu;
- d) Prihoda od prodaje ulaznica, pristupnica specijalnim događajima, naplate za parkiranje, kampiranje i turističkih usluga;
- e) Međunarodnih fondova i drugih finansijskih institucija;
- f) Naknade za korištenje znaka Zaštićenog pejzaža;
- g) Karata i drugog promotivnog materijala;
- h) Donacija, subvencija, grantova i
- i) Drugih izvora.

POGLAVLJE IX- NADZOR

Član 30. (Nadzor nad primjenom Zakona)

- (1) Upravni nadzor nad primjenom odredbi ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Neposredan nadzor i kontrolu mjera zaštite u zaštićenom području obavljaju nadzornici-čuvari prirode Ustanove.
- (3) Ako nadzornik-čuvar prirode zatekne lice koje vrši radnju suprotno odredbama Zakona o zaštiti prirode Federacije Bosne i Hercegovine, ovog Zakona i propisima donesenim na osnovu njega, ima pravo zatražiti ličnu kartu ili drugu ispravu na osnovu koje može utvrditi identitet tog lica, te podnijeti prijavu ovlaštenom licu za pokretanje prekršajnog postupka.
- (4) Zadatke i ovlaštenja nadzornika-čuvara prirode, izgled uniforme, te oblik i sadržaj legitimacije bliže se određuju Pravilnikom, kojeg donosi ministar prostornog uređenja i zaštite Kantona Sarajevo.

(5) U obavljanju svojih ovlaštenja nadzornik-čuvar prirode sarađuje sa pravnim i fizičkim licima koja u zaštićenom području obavljaju dozvoljene djelatnosti.

Član 31.
(Inspeksijski nadzor)

(1) Inspeksijski nadzor nad primjenom ovog Zakona i na osnovu njega donesenih propisa u zaštićenom području obavlja Kantonalni inspektor zaštite prirode.

(2) U vršenju inspeksijskog nadzora kantonalni inspektor zaštite prirode ima prava i dužnosti utvrđen Zakonom o zaštiti prirode Federacije Bosne i Hercegovine, ovim Zakonom i drugim propisima.

POGLAVLJE IX- KARTOGRAFSKI PRIKAZ

Član 32.

(1) Kartografski prikaz zaštićenog područja sa precizno opisanim granicama prostornog obuhvata utvrđen je na slijedećim kartama:

- a) Topografska karta područja (1:10 000)
- b) Geološka karta (1:25 000)
- c) Hidrogeološka karta (1:25 000)
- d) Pedološka karta (Prema: Stevanović i ostali, 1983) (1:10 000)
- e) Karta vegetacije (1:10 000)
- f) Zone područja (1:10 000)
- g) Identifikovane vrste organizama na prostoru Trebevića

(2) Karte iz stava (1) člana 26. su sastavni dio ovog Zakona i čuvaju se u Ministarstvu-Upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove i Zavodu za planiranje razvoja Kantona Sarajevo.

POGLAVLJE XI-KAZNENE ODREDBE

Član 33.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 KM do 10.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj pravno lice koje postupi suprotno odredbi člana 17. ovog Zakona.

(2) Za prekršaje iz stava (1). ovog člana bit će kažnjeno i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM .

(3) Za prekršaje iz stava (1). ovog člana bit će kažnjeno i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 1.000,00 KM.

Član 34.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 5.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj pravno lice koje postupi suprotno odredbi člana 18. ovog Zakona.
- (2) Za prekršaje iz stava (1). ovog člana bit će kažnjeno i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 1.500,00 KM .
- (3) Za prekršaje iz stava (1). ovog člana bit će kažnjeno i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200,00 do 500,00 KM.

POGLAVLJE XII-ZAVRŠNE ODREDBE

Član 35. (Završne odredbe)

- (1) Vlada Kantona Sarajevo će u roku od jedne godine od dana donošenja ovog Zakona donijeti Plan upravljanja Zaštićenim pejzažem.
- (2) Skupština Kantona Sarajevo će u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Prostorni plan područja posebnih obilježja Zaštićenog pejzaža.
- (3) Ustanova će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona preuzeti upravljanje Zaštićenim pejzažem.

Član 36. (Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

Broj : 01-02-

Predsjedavajuća

____ janura 2013. godine

Skupštine Kantona Sarajevo

Sarajevo

Prof.dr. Mirjana Malić

O B R A Z L O Ž E N J E

PRAVNI OSNOV:

Pravni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbama člana 13. tačka c. i 18. tačka b. Ustava Kantona Sarajevo («Službene novine Kantona Sarajevo», broj 1/96, 2/96-Ispravka, 3/96-Ispravka, 16/97, 14/00, 4/01 i 28/04) kojima je propisano da kanton zajedno sa Federacijom, samostalno ili u koordinaciji sa federalnim vlastima, vrši nadležnosti iz domena «politike zaštite čovjekove okoline» i donosi «zakone i druge propise u okviru izvršavanja nadležnosti kantona», članu 30. stav 2. i 9. Zakona o zaštiti prirode («Službene novine F BiH», br.33/03), kojima je propisano da «Prijetlog za proglašenje zaštićenog pejsaža i spomenika prirode daju kantonalna ministarstva», te da «Poseban zakon o proglašenju područja iz stava 2. ovog člana zaštićenim donose zakonodavna tijela kantona».

RAZLOZI DONOŠENJA:

Zakon o proglašenju područja Zaštićeni pejzaž „Trebević“ donosi se u svrhu stavljanja pod pravnu zaštitu područja koje se odlikuje izuzetnom geo-morfološkom raznolikošću, hidrološkom raznolikošću, biološkom raznolikošću-(floristička i faunistička) i kulturno-historijskim vrijednostima. Takođe, donošenjem predloženog Zakona, osim pravne zaštite prirodnog naslijeđa, uspostaviti će se institucionalno i cijelovito upravljanje čitavim prostorom i kontinuirani nadzor i kontrola postupanja unutar zaštićenog područja, uređenje komunalne infrastrukture, uređenje javnih površin, te poboljšati mogućnosti razvoja turizma, sporta i rekreativne, obnove i rekonstrukcije objekata i dr..

KORISNIK I NAMJENA:

Pravna zaštita ovog prostora temelji se na Prostornom planu Kantona Sarajevo za period 2003-2023 godina, te Elaboratu «Valorizacija prirodnih vrijednosti područja Trebević », koji je obezbjeden od strane Kantonalnog zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo iz novembra 2012 godine, a koji je izradio Institut za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu.

Zaštićeni pejzaž je namijenjen za očuvanje raznolikosti pejsaža i staništa, srodnih vrsta i ekosistema, eliminiranju i sprečavanju korištenja zemljišta i aktivnosti koje nisu u skladu sa ciljevima zaštite, omogućavanju rekreativne i turističke, podsticanje naučnih i edukativnih aktivnosti, učešće javnosti u zaštiti područja trajnih prirodnih karakteristika od izuzetne važnosti, jedinstvenog i značajnog kvaliteta okoliša, otklanjanje i sprječavanje eksploracije koja može dovesti do promjene i oštećenja prirode.

U granicama Zaštićenog pejsaža državna šuma obuhvata površinu od 365,55 ha, i istom gazduje Javno preduzeće „Sarajevo-sume“. U privatnom vlastništvu nalazi se šuma u površini od 9,97 ha, a ostale površine se vode kao livade, pašnjaci, nive, voćnjaci, oranice i dr. obuhvataju površinu od 24,91 ha.

Navedeni prostor je trenutno nenaseljen.

GRANICE I POVRŠINA ZAŠTIĆENOOG PODRUČJA:

Zaštićeni pejzaž „Trebević“ nalazi se na području Općine Stari grad Sarajevo i obuhvata ukupnu površinu od 398,00 ha.

Prva zona (nukleus) obuhvata površinu od 55,4 ha.

Druga zona (puffer) obuhvata površinu od 293,1 ha.

Treća zona (tranzicijska) obuhvata površinu od 49,5 ha.

Opis granica sa površinom dat je u tekstu Zakona, a grafički prilog granica čini sastavni dio Zakona.

VALORIZACIJA:

Valorizacija prirodnih vrijednosti područja „Trebević“ s posebnim osvrtom na biološku i ekološku raznovrsnost pokazala je ukupnu visoku vrijednost na relativno malom prostoru (398,00 ha). Valorizacija ovog dobra prirodne baštine izvršena je na osnovu sljedećih kriterija:

- autentičnost ili zatečeno stanje
- reprezentativnost izražena u stepenu reliktnosti, endemičnosti i jedinstvenosti u svojoj vrsti
- raznolikosti izraženoj bogatstvom prisustva prirodnih pojava i fenomena
- integralnosti izraženoj stepenom funkcionalnog jedinstva i
- pejsažno prostornoj vrijednosti

Valorizacijom je konstatovan; visok stepen florističko-faunističke raznolikosti koja se očituje evidencijom 99 biljnih vrsta, 14 vrsta gljiva, 23 vrste ptica, 12 vrsta sisara, 4 vrste gmizavaca i 1 vrsta vodozemaca; geomorfološke raznolikosti koja se očituje kroz sljedeće vrijednosti: Bistrik kula, Draguljac, paleontološki nalaz brahiopodne faune na lokalitetu Draguljac, Merdžanov klanac, Čolina kapa i Tabačka ravan; hidrološke raznolikosti koju čine: vodotok Mali Studenac, vodotok Bistrički potok, vodotoci sa Dobre vode, izvori na Kosmatici i prema neselju Jarčedoli. U istraživanom prostoru evidentirani su značajni spomenici kulturno-historijskog naslijeđa: Bistrik kula, Fort Draguljac, Vatrena linija opsade grada i rasteretne komore austrougarskog vodovoda Bistrica-Hrid.

Također, su u skladu sa kriterijima IUCN na prepoznate vrste i staništa, kao vrijednosti značajne za mrežu NATURA 2000.

Treba napomenuti da u BiH nije zvanično ustanovljena mreža NATURA 2000, iako je donesena uredba o Programu NATURA 2000- zaštićena područja u Evropi, od strane Vlade Federacije, te sačinjen prijedlog mreže koji mora proći propisanu međunarodnu verifikaciju.

Imajući u vidu navedeno konstatiše se da prostor za valorizaciju prirodnih vrijednosti zaštićeni pejzaž „Trebević“ posjeduje sve prirodne, kulturne, ekonomski, estetske, naučne i historijske uslove da se proglaši zaštićenim područjem.

OPIS DOBRA BAŠTINE:

Trebević je od davnina poznato i omiljeno izletište i čini sa gradom integralnu cjelinu. Područje za valorizaciju prirodnih vrijednosti prostora Trebevića, koje teritorijalno pripada Kantonu Sarajevo, nalazi se u jugoistočnom dijelu grada Sarajeva u prostoru Općine Stari Grad. Zbog prirodnih potencijala i pogodnosti za rekreativnu i izvođenje naučno-istraživačkih radova, Trebević od 1954. godine ima određeni karakter pravne zaštite i to kao specifični prirodni rezervat. Prostornim planom Grada Sarajeva za period 1986. do 2000., odnosno 2015. godine, za područje Trebevića u značajno širem obuhvatu i to od 3586 ha, utvrđena je prethodna zaštita u kategoriji šuma-park.

U tom smislu Trebević je bio jedan od prostora prirodnog naslijeda, koji je sa Jahorinom, Igmanom, Bjelašnicom, Skakavcem, Vrelom Bosne itd. činio lanac zelenila, čija je funkcija bila uz ostalo, osiguravanje kvalitetnih uslova za život u Gradu Sarajevu.

Trebević sa svojom okolinom i predjelima, bogatstvom šume, flore i faune predstavlja veoma značajno područje, kako za ljubitelje prirode tako i za naučna istraživanja. Kao prepoznatljive prirodne vrijednosti Trebevića izdvajaju se lokaliteti Bruške šume i Tabačka ravan, te morfološki ekstremno izraženi reljefni oblici Merdžanov klanac, Bistrik kula, Čolina kapa, Mala kapa, Bijele stijene. Značajne lokacije su i Vidikovac, Berkua i Kosmatica.

U hidrološkom pogledu, ovo područje se odlikuje kvalitetom bogatstva podzemnih voda i shodno tome, pojavljivanje izdašnih vrela na površini terena. Vrelo potoka Dobra voda se slijeva niz sjeverne padine Trebevića. Potok Mali studenac izvire na Tabačkoj ravni i slijeva se niz padine Trebevića prema Bistričkom potoku. Na potezu od lokaliteta Ravne, idući asfaltiranim putem prema Dobroj vodi, može se naći veliki broj manjih vodotoka koji ili izviru na tom potezu ili se slijevaju sa prostora Dobre vode.

Prostor Trebevića je u vrijeme Austro-Ugarske uprave predstavljao površinu sa dominantnom livadskom i stjenovitom vegetacijom. Projektima vještačkog unosa dendroflore na prostoru Trebevića znatno je izmijenjena njegova autohtona flora. Proces zasađivanja šumskih sastojina (pretežno četinarskih vrsta) nastavio se i tokom XX stoljeća, posebno nakon 1945. godine. Današnji florni element viših biljaka unutar prostora za valorizaciju odlikuje se u dominantnosti četinarskih vrsta, posebno u dijelu od lokaliteta Vidikovac pa sve do lokacije Dobre vode. Izuzetnu veliku brojnost ima vrsta Bijeli bor i Jela, koji sa smrčom tvore šume na sjevernim i južnim padinama prostora. Unutar navedenih šuma, na prostoru Tabačke ravni, evidentirane su sastojine endemične vrste Pančićeve omorike, koja je unesena u prostor, ali zbog njene rijetkosti i malog staništa koje pokriva na teritoriji BiH, sastojina je veoma značajna i ne bi se trebalo dozvoliti njen nestanak. Sastojine Pančićeve omorike na Trebeviću predstavljaju potencijal sa gledišta estetike, biodiverziteta i nauke, jer bi prostor u kome se nalazi u budućnosti trebao predstavljati svojevrstan laboratorij na otvorenom za eksperimentiranje na ovoj vrsti.

Na prostoru za valorizaciju trenutno postoje dva objekta i to TKD „Napredak“ i dom skijaškog kluba „Širokača“ na Tabačkoj ravni. Prijeratni objekat restoran „Vidikovac“ te objekti žičare i bob staze su u potpunosti devastirani. Nakon ratnog perioda rekonstruisan je objekat na mjestu nekadašnjeg Unioninvestovog dom, ali trenutno nije u funkciji. U

području se nalazi vrijedno arheološko nalazište tvrđave Draguljac i paleontološko nalazište brahiopodne faune.

Uz devastirani objekat tvrđave Bistrik kule ranije je postojala i opservatorija „Čolina kapa“ koja je potpuno devastirana. Ovu historijsku cjelinu je neophodno obnoviti i vratiti njen autentičan izgled. Na prostoru lokaliteta Draguljac postoje ostaci tvrđave Fort Draguljac, izgrađene tokom autougarskog perioda. Područje gdje se nalazi ovaj historijski objekat je značajno sa stanovništva arheoloških nalaza, te će se u budućnosti koristiti za nova istraživanja. Kroz prostor prolazi i stari –austrougarski vodovod koji je do 1999. godine služio kao cjevovod za dovod vode do prve hidroelektrane u BiH izgrađene na Hridu. Objekat hidroelektrane je zaštićen Odlukom Komisije za očuvanje spomenika BiH, međutim ne nalazi se u obuhvatu zaštićenog pejzaža u cijelosti, nego su unutar granica samo rasteretne komore austrougarskog vodovoda Bistrica-Hrid. Kao posebna vrijednost ovog lokaliteta definisana je vatrema linija opsade grada koja se proteže od Bistrik kule, preko Čoline kape, zatim preko Vidikovca i daljim padinama Kosmatice prema Merdžanovom klancu.

Od prijeratnih objekata za odmor izdavajali su se restoran Vidikovac, dom „Prvi šumar“ na Ravnama i Vranicin dom u Merdžanovom klancu, svi navedeni objekti su u ruševnom stanju, te im je potrebna kompletna obnova. Inače saobraćajna infrastruktura je u cijelosti u jako lošem stanju uslijed neodržavanja i pojave klizišta, dok unutar prostora ne postoji komunalna infrastruktura, a ne postoji ni vodovodno-kanalizaciona mreža, nema objekata za snabdijevanje električnom energijom, ne postoji ni elementarni komunalni mobilijar. Također, izražena je pojava bespravne sjeće šume. Posebno napominjemo da je prema informacijama dobijenim od BH-a MAK-a prostorni obuhvat Zaštićenog područja deminiran u predhodnom periodu, a nakon donošenja ovog Zakona izvršit će se detaljnija provjera pojedinih dijelova, koji se još smatraju rizičnim.

Danas se u predloženim granicama zaštićenog područja nalazi veliki broj „divljih“ deponija raznog otpada, a uslijed dugogodišnjeg neodržavanja prostor je zapušten i zahtijeva opsežnu ekološku sanaciju.

UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM:

Upravljanje zaštićenim područjem vršit će Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja koja će upravljanje preuzeti u roku od tri mjeseca od dana donošenja ovog Zakona. Upravljanje zaštićenim područjem provodiće se na osnovu Plana upravljanja i Prostornog plana područja Posebnih obilježja. Plan upravljanja koji donosi Vlada Kantona, je razvojno-organizacijski i ekonomski dokument, koji sadrži smjernice za zaštitu, djelovanje i razvoj, te smjernice za korištenje zaštićenog područja i dr. Prostornim planom će se decidno utvrditi granice obuhvata, namjena prostora odnosno koncept prostorne organizacije u svim segmentima budućeg korištenja.

Zakonom je predviđeno, da se upravljanje Zaštićenim područjem povjeri Kantonalnoj javnoj ustanovi za zaštićena prirodna područja, čiji je osnivač Kanton.

FINANSIRANJE ZAŠTITE:

Predviđeno je da se sredstva za zaštitu obezbjeđuju iz Kantonalnog fonda i Federalnog fonda za zaštitu okoliša, Budžeta Kantona, naknade za korišćenje prostora, predpristupnih fondova Evropske unije i dr.

Procijenjeni troškovi upravljanja u 2013. godini iznose cca 53.250,00 KM, a odnose se na: troškove radne snage Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, nabavku neophodne opreme, te troškove prioritetnog uređenja prostora i postavljanja planinskog mobilijara.

Naime, za vršenje neposrednog nadzora u zaštićenom području neophodno je samo uposliti u Javnoj ustanovi za zaštićena prirodna područja dva nadzornika-čuvara prirode, kao i jednog fizičkog radnika, dok će postojeći stručni kadar ustanove proširiti svoja zaduženja i na ovo područje, te u tom smislu nema drugih troškova.

Također, je neophodno izvršiti sanaciju zaštićenog područja (uklanjanje deponija otpada, sanitarno pročišćavanje šume, uređenje staza, markaciju staza i sl. Ove poslove Ustanova će izvršiti angažovanjem radnika putem javnih radova u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Kantona, te sredstvima iz drugih fondova.

Napominjemo, da će se većina sredstava za upravljanje zaštićenim područjem obezbjeđivati izvan Budžeta Kantona, mada je trenutno nemoguće govoriti o iznosima iz pojedinih izvora imajući u vidu činjenicu da se sredstva ne mogu obezbijediti prije donošenja predloženog Zakona.

Prilog:

- Mišljenje Ureda za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo
- Mišljenje Ministarstva pravde i uprave Kantona Sarajevo
- Mišljenje Ministarstva finansija Kantona Sarajevo
- Izvod iz Ustava Kantona Sarajevo
- Izvod iz Zakona o zaštiti prirode

Član 29.

Zaštićeni pejzaž

Pejzaž je kopneno ili priobalno područje nastalo međusobnim djelovanjem prirode i čovjeka sa izuzetnim estetskim, ekološkim i/ili kulturnim vrijednostima, i često sa velikom biloškom raznolikošću.

Zaštićeni pejzaž utvrđuje se s ciljem:

-održavanja usklađenosti međusobnog djelovanja prirode i kulture putem zaštite kopnenog i/ili priobalnog pejzaža i tradicionalnog korišćenja zemljišta, građenja, te društvenih i kulturnih manifestacija; izvođenja ekonomskih aktivnosti u skladu sa prirodnom i očuvanjem kulturnog sistema zajednica; održavanja raznolikosti pejzaža i staništa, srodnih vrsta i ekosistema; eleminiranja i sprečavanja korišćenja zemljišta i aktivnosti koje nisu u skladu sa ciljevima upravljanja, omogućavanja rekreacije i turizma koje odgovara kategoriji područja; podsticanja naučnih i edukativnih aktivnosti za dobrobit stanovnika za duži vremenski period; učešća javnosti u zaštiti okoliša tog područja; omogućavanja beneficija kroz osiguranje prirodnih izvora (kao što su šume i ribe) i usluga (kao što su čista voda ili prihodi od turizma u cilju održive upotrebe tog područja) za lokalnu zajednicu.

Član 30.

Određivanje i proglašenje područja zaštićenim uključujući tampon-zone

Prijedlog za proglašenje zaštićenim prirodno zaštićenog područja i nacionalnog parka daje Federalno ministarstvo.

Prijedlog za proglašenje zaštićenim pejzaža i spomenika prirode daju kantonalna ministarstva.

Prijedlog za proglašenje zaštićenog pejzaža i spomenika prirode koji se nalaze na području dva ili više kantona daje Federalno ministarstvo.

Prijedlog za proglašenje zaštićenih područja koji se nalaze na području oba entiteta daje Federalno ministarstvo i Ministarstvo za urbanizam, stembeno-komunalne djelatnosti, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske u skladu sa Međuentitetskim programom zaštite okoliša.

Nadležni organi iz st. od 1.do 4.ovog člana dužni su obavijestiti vlasnika/korisnika područja o pokretanju postupka za proglašenje područja zaštićenim u roku od jedne godine radi privremene zaštite područja.

Obavijest mora sadržavati granice područja i tačan opis postojećeg stanja područja.

Zabranjeno je pogoršavanje postojećeg stanja od slanja obavijesti do proglašenja područja zaštićenim.

Poseban zakon o proglašenju područja iz st. 1. i 3. ovog člana zaštićenim donosi Parlament Federacije.

Poseban zakon o proglašenju područja iz stava 2. ovog člana zaštićenim donose zakonodavna tijela kantona.

Poseban zakon o proglašenju zaštićenih područja iz stava 4. ovog zakona donose entitetska zakonodavna tijela.

Podaci o zaštićenim područjima, tampon-zonama u njima i preduzetim aktivnostima za očuvanje izvornog stanja dostavljat će se u katastar, registar zaštićenih područja (u daljem tekstu: registar) i meduentitetski informativni sistem.

Registar vodi Federalno i kantonalno ministarstvo, svako iz svoje nadležnosti.

Kantonalno ministarstvo dužno je jdom godišnje podatke iz registra zaštićenih područja kantona dostaviti Federalnom ministarstvu.

Provedbenim propisom uredit će se sadržaj i način vođenja registra.

Član 31.

Upravljanje zaštićenim područjem

Propisom iz člana 30.stav 8. propisat će se mjere upravljanja, nadležno tijelo za provođenje mjera upravljanja i tehnologije koje će se primjeniti na zaštićenom području .

Propis iz stava 1. ovog člana mora biti u skladu sa Federalnom strategijom zaštite prirode.

Propis iz člana 30.stav 9. ovog zakona mora biti u skladu sa kantonalnim planom zaštite prirode.

Nakon donošenja propisa iz člana 30.stav 8. ovog zakona Vlada FBiH će donijeti poseban plan upravljanja za svaki nacionalni park i prirodno zaštićeno područje.

Nakon donošenja propisa iz člana 30.stav 9. ovog zakona vlada kantona donijet će poseban plan upravljanja za svaki zaštićeni pejzaž i spomenik prirode.

Posebni planovi upravljanja mogu se donijeti za određene periode.

Provedbenim propisom uredit će se sadržaj i način izrade plana upravljanja zaštićenim područjima.

Član 32.

Aktivnosti i njihova djelovanja na zaštićenom području

Broj: 09-02-4992/13
Sarajevo, 07.03.2013. godine

KANTON SARAJEVO
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA

ZAŠTITA OKOLIŠA
Datum: 12.03.2013
Potpis:

PREDMET: Stručno mišljenje na nacrt Zakona o proglašenju Zaštićenog pejzaža "Trebević".-

Na osnovu člana 2. Uredbe o Uredu za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 7/06-Prečišćeni tekst) i člana 4. Uredbe o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 21/11-Novi prečišćeni tekst i 30/11-Ispravka), Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo, daje slijedeće

M I Š L J E N J E

1. Nacrt Zakona o proglašenju Zaštićenog pejzaža "Trebević" ne sadrži odredbe koje bi bile u suprotnosti sa odredbama ustava i odredbama Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 33/03), te isti može poslužiti kao polazna osnova za pripremu kvalitetnog prijedloga Zakona.

Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo nije vršio pravnu analizu Poglavlja III- Zoniranje prostora kojim su utvrđene granice zaštićenih zona, kao i Poglavlja IV kojim se utvrđuju staništa i životinjske vrste u Zaštićenom pejzažu, jer se radi o isključivo stručnim pitanjima za koje nosilac pripreme predmetnog materijala odgovara za njihovu tačnost i vjerodostojnost.

2. Dostavljeni materijal je pripremljen u skladu sa Uredbom o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 21/11-Novi prečišćeni tekst i 30/11-Ispravka), te se isti može razmatrati na jednoj od narednih sjednica Vlade Kantona Sarajevo.

- Dostaviti:
① Naslovu
2. Evidencija
3. Arhiva

E K R E T A R
Hamida Čuljović, dipl.pravnik

web: <http://uz.ks.gov.ba>
e-mail: ured@ks.gov.ba;
Tel/fax: + 387 (0) 33 560-448
Sarajevo, Hamida Dizdara 1

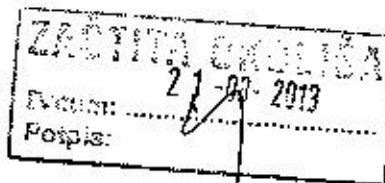

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo finansija

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Ministry of Finance

Broj:08-03-02-4993
Sarajevo,18.03.2013.godine

**MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA
I ZAŠTITE OKOLIŠA
O V D J E**

PREDMET: Mišljenje

Veza: Vaš broj:05-14-22750/12 III od 27.02. i 08.03.2013.godine

Nacrt Zakona o proglašenju Zaštićenog pejzaža „Trebević“ nije u suprotnosti s finansijskim propisima.

Za primjenu ovog Zakona u 2013.godini u Budžetu Kantona Sarajevo nisu planirana posebna sredstva, tako da se aktivnosti na zaštiti područja „Trebević“ mogu finansirati samo u okviru raspoloživih sredstva planiranih za JU za zaštićena prirodna područja.

S poštovanjem,

web: <http://mf.ks.gov.ba>
e-mail: mf@mf.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 565-005, Cent.+ 387 (0) 33 565-000
Fax: + 387 (0) 33 565-052 i 565-048
Sarajevo, Maršala Tita 62

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo pravde i uprave

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
CANTON SARAJEVO
Ministry of Justice and Administration

Broj: 03-07-02-4994/13
Sarajevo, 05.03.2013. godine

**MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA
KANTONA SARAJEVO
-ovdje-**

PREDMET: Mišljenje o usklađenosti nacrtu Zakona o proglašenju zaštićenog pejsaža „TREBEVIĆ“ sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i drugim pravnim aktima kojima je utvrđena zaštita ljudskih prava

U skladu sa odredbama člana 7. Zakona o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 2/12-Prečišćeni tekst i 41/12) i člana 4. alineja 2. Uredbe o načinu i pripremanja, izrade i dostavljanja propisa ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 21/11-Novi prečišćeni tekst i 30/11-Ispravka), Ministarstvo pravde i uprave razmotrilo je navedeni nacrt zakona i dalje slijedeće

MIŠLJENJE

Nacrt Zakona o proglašenju zaštićenog pejsaža „TREBEVIĆ“ nije u suprotnosti sa odredbama Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda kao ni sa drugim pravnim aktima kojima je utvrđena zaštita ljudskih prava.

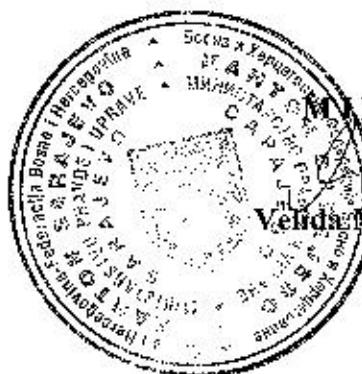
S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu;
2. a/a.

MINISTRICA

Vesna Memić, dipl. pravnik

web: <http://mpu.ks.gov.ba>

e-mail: pravda@ks.gov.ba

Tel: + 387 (0) 33 562-083, Fax: + 387 (0) 33 562-241

Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

- b) osigurati suradnju svake osobe i svakog službenika u davanju potrebnih informacija i podataka;
  - c) osigurati pristup i kontrolu na svim mjestima gdje su osobe lišene slobode, zatvorene ili gdje rade;
  - d) omogućiti prisustvo sudskim i upravnim postupcima kao i sastancima organa.
- Nalazi i izvještaji tijela iz stava 1. ovog člana će se razmatrati u nadležnim organima po hitnom postupku, te će na osnovu toga biti preduzimane odgovarajuće mjere gdje to bude potrebno.

III - NADLEŽNOSTI KANTONA

Član 11.

Određivanje nadležnosti

Kanton ima nadležnosti utvrđene Ustavom Federacije i ovim Ustavom.

U slučaju potrebe za tumačenjem, nadležnosti Kantona utvrđene ovim Ustavom će biti tumačene u korist Kantona po principu predpostavljene nadležnosti, a pojedinačno spomenuta ovlaštenja u ovom Ustavu se neće tumačiti kao bilo kakva ograničenja općih nadležnosti Kantona.

Član 12.

Isključive nadležnosti

U okviru svojih nadležnosti Kanton je nadležan za:

- a) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga;
- b) utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja;
- c) utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
- d) utvrđivanje stambene politike, uključujući i donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;
- e) utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguravanja javnih službi;
- f) donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući i zaniranje;
- g) donošenje propisa o unaprijeđivanju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
- h) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
- i) utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji;
- j) provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
- k) stvaranje i primjena politike turizma i razvoja turističkih resursa;
- l) stvaranje predpostavki za optimalni razvoj privrede koja odgovara urbanoj sredini;
- m) finansiranje djelatnosti kantonalnih vlasti ili kantonalnih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Član 13.

Zajedničke nadležnosti sa Federacijom

Kanton zajedno sa Federacijom, samostalno ili u koordinaciji sa federalnim vlastima vrši sljedeće nadležnosti:

- a) jamčenje i provođenje ljudskih prava;
- b) zdravstvo;
- c) politika zaštite čovjekove okoline;
- d) komunikacijska i transportna infrastruktura;
- e) socijalna politika;
- f) provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu;
- g) imigracija i azil;
- h) turizam;
- i) korištenje prirodnih bogatstava.

Član 14.

Vršenje nadležnosti

Svoje nadležnosti Kanton izvršava donošenjem sopstvenih propisa i primjenom propisa Bosne i Hercegovine i Federacije.

Nadležnosti iz člana 13. ovog Ustava Kanton vrši u obimu dogovorenom sa federalnim vlastima. U slučaju da takav dogovor ne postoji te nadležnosti će Kanton vršiti cijelovito i samostalno.

Član 15.

Prenošenje nadležnosti

Svoje nadležnosti iz oblasti obrazovanja, kulture, turizma, lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti, radija i televizije Kanton može prenositi na općine u svom sastavu. Ove nadležnosti će se obavezno prenositi na one općine u kojima većinsko stanovništvo prema nacionalnoj strukturi nije stanovništvo koje čini većinu i na području cijelog Kantona.

Kanton može neke od svojih nadležnosti prenijeti i na federalne vlasti, ukoliko bi se na taj način obezbijedilo njihovo efikasnije i racionalnije vršenje.

Odluku o prenošenju nadležnosti u smislu ovog člana donosi Skupština.

IV - STRUKTURA VLASTI

A) ZAKONODAVNA VLAST

Član 16.

Opća odredba Zakonodavnu vlast u Kantonu vrši Skupština Kantona.

Član 17.

Sastav Skupštine

Skupština je jednodomo predstavničko tijelo sastavljeno od 45 (četrdesetpet) poslanika. Poslanici se biraju tajnim glasanjem na neposrednim izborima na cijelom području Kantona.

Prilikom izbora poslanika obezbjeđuje se odgovarajuća zastupljenost predstavnika Bošnjaka, Hrvata i ostalih naroda proporcionalno nacionalnoj strukturi stanovništva na području Kantona.

Izbor poslanika u Skupštini provodi se sukladno federalnim izbornim propisima, s tim što izbore raspisuje i provodi Skupština.

Mandat poslanika u Skupštini trje 2 (dvije) godine.